

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

III. An possit componi supernaturaliter assensus & dissensus, amor &
odium de eodem abiecto in eadem potentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

suecessione, quā voces audiuntur, & n. 84. disparitatem adducit inter iudicium, & apprehensionem, quia vno extremo tantum conceptio non potest dari iudicium, quia iudicare est enunciare vnum de alio, tamen potest dari apprehensio, quæ simplici termino contenta est, & hac ratione potest apprehensio illa componi pluribus apprehensionibus suecessiue elicitis, & iudicium semper in simplici qualitate debet consistere. Disparitas hæc ad rem non est, quia ex illa tantum potest probari actus illos, qui præcedunt iudicium de hoc complexo non esse iudicia, sed apprehensiones, & actus, qui præcedunt apprehensionem de eodem complexo suecessiue audito esse apprehensiones, non tamen probatur ex illa, duas apprehensiones præcedentes simul cum tertia aliam componere. Fateor etiam hanc vltimam apprehensionem alias apprehensiones supponere, sed affirmo omnes esse adæquate distinctas, & nullam dari ex illis compositam, quia sicut iudiciū non cōponitur ex apprehensionibus, quæ illud præcedunt, neque apprehensio componitur ex apprehensionibus quæ illam præcedunt. Deinde quando ego suecessiue audio hoc complexum *Petrus est albus*, antequā de illo iudicium feram postquā totum illud audiui, vt primū percepi has voces, *Petrus est*, nondū tertia percepta eliciū iudiciū, quo de Petro prædicatū, vagum, seu commune enūciaui: ergo ante illud iudicium, quo dixi *Petrus est albus*, præcessit aliud iudicium: ergo sicut iudicium illud vltimum simplex dicitur etiam si aliud habuerit præcedens: ita apprehensio simplex dicitur, etiam si aliam apprehensionem habuerit præcedentem. Sit ergo firmum apprehensionem de toto illo complexo esse simplicem quemdam actum; quod eodem modo probatur, ac de iudicio, scilicet quia nullus actus potest attingere vnionem, seu identitatem extremorum, quin ipsa extrema vnita pertingat, & ita in illo tota adæquata ratio apprehensionis de illo obiecto complexo consistet.

10 De iudicio hypothetico idem iudicium tenendum est, quia cum ego dico: *Si Petrus currit, mouetur*, conditio, vt in Summulis explicabam, est affectio prædicati, quod formaliter vt affectum tali conditione, dicitur de subiecto, & terminat copulam propositionis, seu identitatem cum altero extremo. Idem tenendum est de his iudiciis: *Petrus currit*, vel *legis: Petrus currit, & Ioannes legit*, quia in duobus prioribus affirmatio est sub disunctione duorum extremorum, quorum disunctio necessario terminat actum ad vtrumque extremum terminatum, in quo totum iudicium consistit, & vltimum iudicium affirmatio est cum conjunctione eadem ratione cognoscenda per actum ad vtrumque extremum coniunctum terminatum, in quo totum iudicium coniunctum situm est.

11 De Disursu nihil speciale dicendum occurrit, præter illa, quæ in Logica de illo tradita sunt Controu. 9.

PUNCTUM III.

An possint componi supernaturaliter assensus, & dissensus, amor, & odium de eodem obiecto in eadem potentia.

1 Difficultatem hanc multi passim attingunt, quam ego non ita breuiter tractabo, quia non communi acquiesco sententiæ, & in his quæ auctoritatis Doctorum inopia laborare videntur, semper debet esse vberior pertractatio, & locupletior rationum suppellex.

§. I.

Doctorem placita, & status quæstionis.

2 Difficultas hæc eadem est in actibus intellectus, & voluntatis: eadem enim repugnantia, quæ est inter assensum, & dissensum respectu eiusdem potentie est inter amorem & odium. Sed tota solutio pendet ex doctrina tradenda de actibus intellectus, ex qua facili poterit in actibus voluntatis præfens dissolui difficultas. Dicam quid sentiam de oppositione inter assensum, & dissensum, & ex hac oppositione procedam ad oppositionem inter volitionem, & nolitionem efficacem de eodem obiecto.

3 Reliquæ qualitates non vitales inuicem se gradibus remissis ferunt: assensus tamen & dissensus; amor, & odium efficac de eodem obiecto ita indiuisibiliter opponuntur,

vt per minimum gradum assensus totus dissensus, etsi intensissimus corrumpitur, & in amore eadem indiuisibilis oppositio mutuò reperitur. Ex hac peculiari oppositione, quam habent qualitates vitales, quæ primæ qualitates, & aliæ ex his ortæ carent, peculiaris insurgit dubitandi ratio, an saltem de potentia Dei absoluta possint simul eandem potentiam afficere, assensus, & dissensus, amor, & odium, neque de intensione, sub qua existeret, qui de hac re disputant mentionem faciunt, quia tota difficultas est in conjunctione horum actuum independentem ab illorum intensione, quia si semel assensus, & dissensus etiam in gradibus vel remissis in eodem subiecto recipiantur, in eodem poterunt de potentia absoluta sub quacunque intensione foueri.

P. Suarez tom. 2. Met. disp. 45. sect. 4. num. 25. & tom. 1. in 3. p. disp. 38. sect. 3. PP. Contimbr. lib. 2. de generat. cap. 3. quæst. 8. art. 6. Arriaga disp. 6. sect. 5. asserunt adhuc de potentia absoluta non posse hos actus in eodem subiecto associari, cui sententia ita adhaerit Canus lib. 12. de locis cap. 14. adhuc in actibus inefficacibus, vt compulsi sit, non sine audacia dicere animam Christi continuisse interdum gaudium beatificū, vt tristitia locum daret, quam sententiam omnes Theologi & non pauci cum graui censura, reiciunt. Gab. in. 4. dist. 10. quæst. vnicā, art. 3. dub. 3. Palud. in 3. dist. 15. quæst. 2. affirmant posse Deum quoscunque actus contrarios posituros, etiam vitales quantumuis inter se repugnantes in eodem subiecto coniungere: & certe miror doctissimum Patrem Suarium id negasse in his actibus, qui tom. 3. de gratia, lib. 7. cap. 21. asseruit gratiam, & peccatum de potentia Dei absoluta posse simul existeri, in quibus eadem omnino ratio repugnantie, si aliqua esset inter assensum, & dissensum ratione obiectorum, vt postea expendam, deberet excogitari, & itante eadem ratione, quā probat Suarez diuinæ omnipotentie subdi similitatem inter gratiam, & peccatum, planè conuincitur assensum, & dissensum posse à Deo in eodem subiecto componi, vt postea expendam.

§. II.

Fundamenta sententiæ negatiue expenduntur.

5 Præcipuum argumentum pro parte affirmatiua in his quæ de potentia absoluta procedunt, sumitur ex solutione argumentorum, quæ sunt pro sententiæ negatiue: illa expendo. Arguit Suarez: & assensus, & dissensus respiciunt obiecta contradictoria inter se de potentia absoluta impossibilia: ergo sunt impossibiles adhuc eadem intercedente omnipotentia. Confirmat eandem rationem: iudicium, quo dico *Petrus existit*, ponit existentiam in Petro: iudicium quo dico, *Petrus non existit*, ponit negationem existentie in eodem Petro: sed in Petro non potest esse existentia, & negatio existentie: ergo non potest esse iudicium de existentia, & non existentia eiusdem Petri. Retorqueo argumentum in gratia, & peccato. Per gratiam constituitur homo dignus beatitudine & carenti poenæ æternæ; & carenti beatitudine per peccatum: ergo gratia, & peccatum respiciunt obiecta contradictoria: ergo sicut implicat coexistentia obiectorum, ita implicat dignitates ad talia obiecta videlicet gratia, & peccatum. Secundò si iudicium, quo ego dico, *Petrus existit*, ponit existentiam in Petro; cur non dicam ego dignitatem fruendi beatitudine, & carenti poenæ æternæ ponere in subiecto digno beatitudinem & carentiam poenæ æternæ non enim maior est connexio inter iudicium & obiectum cognitum, quàm inter dignitatem, & obiectum respectu cuius est dignitas. Resp. inter obiecta assensus reperiri immediatam contradictionem, quia sunt esse, & non esse eiusdem rei: hanc verò contradictionem non refundi in actus, quia assensus, & dissensus sunt entitates positivæ, quæ nullam connexionem habent cum obiectis, ac proinde possunt existeri, etiam si obiecta non existant. Ad confirmationem respondeo, actum, quo ego dico *Petrus existit*, non ponere existentiam in Petro realiter, & physicè, sed tantum intentionaliter, hoc est, cognitionem ad existentiam terminatam, & ita de actu, quo dico non existeri respectu negationis existentie: non enim inferitur Petrum existeri ex assensu circa illius existentiam, neque non existeri, ex dissensu, & ita neque per assensum, neque per dissensum quidquam pono physicè in subiecto, sed tantum extrinsecè,

extrinsecè, & intentionaliter, per quod illi non repugnat, quia præcisè ex parte obiecti non maior est repugnantia in terminando assensu orto ab hac potentia, & dissensu ab illa, quàm in terminando assensu, & dissensu ab eadem potentia dimanante.

6 Alio modo arguit Suarez: assensus, & dissensus, ita se habent, ut unus destruat obiectum formale alterius: ergo non possunt simul in eodem subiecto reperiri. Hæc destructio obiecti formalis, si aliquam efficaciam habet, probat tantum non posse aliquem præbere assensum alicui obiecto naturaliter propter motuum formale, quod se habens eodem modo respectu alijs materialibus obiectis, eandem potentiam non mouet ad assensum. Exempli gratia: Proponitur Hæretico mysterium Trinitas, & mysterium Incarnationis utrumque à Deo reuelatum, & vtriusque reuelatio applicata ab Ecclesia; non credit Hæreticus mysterium Trinitatis, sed potius discedit, dicitque se credere mysterium Incarnationis propter Deum reuelantem. Tunc arguitur ex destructione motui formalis ad probandū hæreticum non credere mysterium Incarnationis fide diuinā propter Deum reuelantem. Hæreticus hic, dum negat mysterium Trinitatis, paruipendit auctoritatem Dei reuelantis, & Ecclesie applicantis reuelationem: ergo etiam si mysterium Incarnationis postea credat, non credit propter auctoritatem Dei dicentis, neque Ecclesie applicantis motuum fidei, quia si ad hæc attenderet, & non ad alia, ut mysterium Incarnationis crederet, illis nō moueretur, sicuti eisdem non fuit motus ad mysterium Trinitatis credendum, vel si illis moueretur ad assentiendum mysterio Incarnationis, eodē modo moueretur ad assentiendum Trinitatis mysterio. Hæc est argumentatio, quæ fieri potest ex destructione motui formalis, an verò sit efficax vel nō, modò non definio, quia ad materiam de fide spectat, nihil ad nostrum institutum attinet, habetque non mediocrem difficultatem, quia hæretici negantes mysterium Trinitatis, non sibi persuadent Deum illud reuelasse, est enim notum naturæ lumine verum esse quicquid Deus dicit, neque possent negare obiectum, quod sibi persuaderent esse reuelatum à Deo, quin sentirent Deum esse mendacem, quod longè alienum est ab illorum mentibus; sed dicunt Ecclesiam sistam reuelationem applicare, sibi que persuadent veram reuelationem applicare dum dicunt Deum mysterium Incarnationis reuelasse, quia in hac reuelatione non tantam apprehendunt difficultatem, quantum in reuelatione mysterij Trinitatis, & ideo illam reuelationem credunt propter Ecclesiam applicantem; & non illam etiam ab eadem Ecclesia applicetur: sicuti ego Petro mihi rem aliquam narranti, quæ non difficilè contingere possit, credo propter illius auctoritatem; quod si alia, quæ mihi difficiliora apparent, dicat, illa credere nolo. Hæc dixi ad difficultatem aperiendam, non animo illam definiendi, certum enim est hæreticum negantem mysterium aliquod reuelatum à Deo, postquam reuelatio sufficienter propoſita fuit ab Ecclesia, non posse actu fidei diuinæ supernaturalis respicientis motuum fidei aliud credere mysterium; an verò hoc proueniat ex dicta destructione motui, an ex defectu habitus, vel ex alio capite, à Theologis est discutiendum, & definiendum.

7 Ad rem nostram accedens respondeo: assensum, & dissensum circa idem obiectum materiale non sibi inuicem destruere obiectum formale, quia possunt diuersa obiecta formalia respicere; v.g. potest esse assensus fidei humanæ circa aliquod obiectum, & dissensus opinionis probabilis, vel actus scientifici circa idemmet obiectum; vel vterque opinatiuus per diuersa media, non tamen inquiritur, an assensus, & dissensus possint esse circa idem obiectum materiale, & formale simul, sicuti non inquiritur an possint coexistere amor, & odium circa idem obiectum materiale propter eandem rationem formalem; hi enim actus adhuc successiue repugnant, quia amor semper respicit bonitatem obiecti, & odium malitiam illius, neque potest idem motuum adhuc successiue his actibus esse commune. Dices destruere sibi obiectum materiale: sed id ego negatione supradicta in solutione primi argumenti, quia hi actus nihil ponunt in obiecto materiali, neque huius existentia necessaria est ad assensum, vel dissensum respectu potentie quæ falli potest, & quæ enim possibilis est assensus, quo dicam, Petrus existit, siue existat, siue non existat. Addo idem fore dicendum de eodem obiecto materiali siue existenti, siue non existenti, si idemmet obiectum

formale posset successiue assensum & dissensum, amorem, & odium terminare. Quidquid enim obiectum siue materiale, siue formale successiue valet terminare, quatenus est ex se, si ex alio capite non repugnet, simul poterit eodem modo terminare, quod adhuc de terminis vniuersis realibus docui in *Physicis* Controversiis. §. Punct. 2.

Aliud vulgare argumentum pro hac sententia ita fieri solet. Assensus fertur in obiectum, ut verum; dissensus in obiectum, ut falsum: sed nullum obiectum potest esse verum, & falsum: ergo in nullum obiectum potest fieri assensus, & dissensus. Alio modo idem ferè argumentum proponitur. Intellectus necessariò præbet assensum obiecto, quod apparet ut verum; necessariò præbet dissensum obiecto, quod ut falsum apparet: sed obiectum non potest apparere, ut falsum & ut verum: ergo non potest in illud intellectus fieri assensus, & dissensus. Vtraque obiectio multa confundit, multaque falsa supponit, & nihil quod difficultatem ingerat adhuc falsum comminiscitur.

Respondeo: Intellectum non fieri semper in obiectum ut verum, etiam illud ut reduplicat conditionem, quia verum formaliter dicit obiectum esse cognitum, & intellectus non supponit secundum omnes suos actus obiectum cognitum. Quod si concederemus intellectum fieri necessariò in verum sicuti voluntas in bonum, hoc esset intelligendum de obiecto vero non realiter, sed apparenter, & supernaturaliter loquendo nō solum de obiecto quod acta verum apparet, sed quod saltem posset ut tale apparere, sicuti de obiecto voluntatis philosophamur. Secundo, qui asseruerit posse de potentia absoluta in idem obiectum fieri simul assensum & dissensum, facilius dicet posse idem obiectum apparere ut verum, & ut falsum per diuersos actus, etiam si in re non possit esse simul verum, & falsum. Ad aliud, quod adducitur in secunda obiectione, Resp. intellectui non semper fieri propositum ut verum id, in quod fertur actu assensus, neque ut falsum id, in quod fertur per dissensum: sæpè enim nulla præcedenti apprehensione assentitur, vel dissentitur, & ita necessarium non est fuisse obiectum representatum, ut verum, ut feratur in illud actu assensus, sed demus hoc necessarium esse: adhuc naturaliter præcedit sæpè apprehensio quæ obiectum proponitur, ut verum, & alia, quæ proponitur ut falsum, antequam intellectus iudicium affirmatiuum, vel negatiuum de illo præstiterit, ac proinde ex hoc capite non repugnabit adhuc naturaliter coexistentia assensus, & dissensus de aliquo obiecto.

10 Alio modo argumentatur nonnullus: si posset esse simul assensus, & dissensus de aliquo obiecto, posset quæ esse simul fidelis & hæreticus: consequens est falsum: ergo antecedens. Resp. consequens negandum esse adhuc respectu diuersorum obiectorum, non enim potest quis actus supernaturali fidei diuinæ credere mysterium Incarnationis, & esse hæreticum circa mysterium Trinitatis, vel ex destructione motui, de quo dicebam suprà, vel ex alio capite, quod Theologi assignabant. Ex quo melius inferri licebit non posse hominem esse hæreticum, & fidelem circa idem obiectum. Ne tamen sine aliqua doctrinæ utilitate obiectionem adduxerim, respondeo hominē habentem assensum, & dissensum circa idem obiectum, nullum ex his actibus liberè exercere, quia nullus illorū naturaliter potest ab illo produci, vel conservari in præsentia alterius, quia si prius assensum liberè eliceret in instanti A, & Deus in instanti B, illi infunderet dissensum, dissensus hic non illi liberè infunditur, quia quatenus est ex se per assensum est quasi prædeterminatus, ad dissensum non habendum, neque assensus potest liberè ab illo conservari, quia per dissensum etiam à Deo infusum homo determinatur ad assensum non habendum, & quatenus est ex se, et si non liberè, quia dissensus non liberè contingit, iam est determinatus ad non habendum assensum, qui tantum ex voluntate Dei supernaturaliter conservatur. Quod si Deus dissensum infunderet præuisa libertate voluntatis circa existentiam assensus pro illo instanti, & assensu liberè producta à voluntate se determinante, & à Deo concurrente iuxta suam libertatem, assensus ille liber permaneret, etiam si dissensus exigeret illius corruptionem: quia tunc dissensus omnino per accides se haberet, respectu cōseruationis assensus, neque illam redderet miraculosam, sed totum miraculum esset in infusione dissensus, quia supposito assensu pro illo instanti naturaliter liberèque producta, non solum poterat naturaliter esse in illo

illo instanti, sed neque supernaturaliter poterat non esse naturaliter in illo. Idem dico de reliquis instantibus conseruationis, si Deus semper conseruaret alterum actū supposita libera conseruatione alterius; quia nihil, quod subsequitur productionem rei, & quod omnino consequenter ad illam se habet potest illius tollere libertatem. Ex hoc infero non posse adhuc supernaturaliter dari in eadem potentia assensum, & dissensum vtrumque liberè productum, ac proinde non posse hominem esse simul fidelem, & hereticum, quia hæc denominationes, quando sumuntur ab actibus, non ab actibus necessariis, sed tantum à liberis desumuntur.

- 11 Ultimo arguitur: Gratia, & peccatū non possunt esse simul; ergo neque assensus, & dissensus. Probatur consequentia: ideo gratia, & peccatū non possunt esse simul, quia sunt dignitates respicientes obiecta contradictoria, sed eadem est ratio de assensu, & dissensu; ergo. Resp. antecedens discutendum esse inter Theologos, interim tamen dico duplicem esse sententiam; quamdam asserentem peccatū dicere pro formali, vel pro fundamento necessario ad sui formalitatem negationem gratiæ; secundum hanc opinionem concedendum est primum antecedens, & neganda est consequentia, illiūque confirmatio, quia secundum hanc sententiam ideo esse non possunt gratia, & peccatū, quia peccatū, dicit priuationem gratiæ, & implicat esse simul habitus, & priuationem. Alia sententia, Priuationem gratiæ omnino distinguit à formalitate peccati, & à fundamento illius, & asserit, priuationem gratiæ tantum esse effectum secundarium peccati, sicuti priuatio frigoris est effectus secundarius caloris informantis subiectum: secundum hanc sententiam posset philosophari de gratia, & de peccato, sicuti, & de assensu & dissensu, & dici posset coexistere de potentia Dei absoluta, quod affirmat Suarez, qui id negat de assensu, & dissensu, licet forsitan non deficiat disparitatis caput, quia assensus, & dissensus positiuè à Deo conseruantur, & potest Deus non subtrahere conseruationem dissensus, etiam si illius subtraheretur expositio assensus, & e cōtra, & ita supernaturaliter vtrumque conseruare, peccatū autem cum non dependeat in conseruari à Deo difficilis posse videretur adhuc supernaturaliter cum gratia componi.

§. III.

Explicatā repugnantia inter assensum & dissensum explicatur propria sententia.

- 12 Non poterit hæc difficultas probabili fundamento dissolui, ni radicis examinemus caput, ex quo assensus, & dissensus, amor, & odium circa idem obiectum repugnent, illo enim cognitio iudicium facili facere poterimus, an possit diuinitus dispensari; quod si lateat nihil de illo non temerè dici poterit.
- 13 Repugnantiam oriri ex obiectis non dubito, quidquid enim est in actu, oritur ab obiecto, tanquam à termino extrinsece specificante à priori, vel à posteriori; sed dubium adhuc superest, an hæc repugnantia, ex quoque extrinseco oriatur, in quo formaliter consistat. Communis contrariorum repugnantia in eo sita est, quod vnum per informationem sui exigit, vt Deus subtrahat conseruationem alterius, & ne concurrat ad illius productionem, etiam in præsentia principij productiui exigentis illum primò producere, & perpetuò conseruare, & supposita etiam exigentia, qua contrariū in hoc instanti expulsum in instanti præcedenti habuit, ne in hoc instanti corrumpere, quā resistentiā latius explicui in Generat. Contr. 6. Punct. 2. Alia est actiua resistentia, quæ est inter principia productiua contrariorū formaliter sibi inuicè resistentium. Hanc actiua resistentiam respectu actū vitalium liberorū, qui in eodem subiecto existunt, nullo modo possumus meditari in ordine ad principij vitale, quod est idem indiuisibile respectu assensus, & dissensus, & respectu amoris, & odij; neque respectu aliorum principiorum in plerisque actibus, liberè procedunt à voluntate formaliter, si sint actus pertinentes ad hanc potentiam, vel imperatiuè, & secundario, si ad intellectum pertineant sicuti assensus, & dissensus.
- 14 Neque fat est his actibus concedere repugnantiam formalem, quam in aliis contrariis, v.g. calore, & frigidityte, reperimus, quia si hoc modo tantum opponerentur, ex eo quod assensus exigeret corruptionem dissensus, non ita in

diuisibiliter opponerentur, vt non possent in gradibus remissis adunari, sicuti adunantur frigiditas, & calor, cum ex hoc capite imbecillior sit repugnantia inter hos actus, quàm inter calorem, & frigiditatem; calor enim exigit nō solum suam conseruationem, contrario oppositum non intendentes; sed etiam præsentia aqua intendente producere frigiditatem, exigit vt Deus, vires aquæ coercet, ne frigiditatem producat, media qua destruat amor; verò existens in anima non ita ardentem suam exposcit conseruationem, vt exigat Deo non produci odium ab anima illud intendente producere, neque ratione amoris existentis in anima aliquam coactionem patitur anima, ne odium producat, medio quo destruat amor. Deinde aliam oppositionem reperiri inter actus voluntatis existimo perspicuū esse, quia assensus præmissarum necessitatem quoad specificationem ad assensum conclusionis inducit, eo enim ipso, quod ego assentiam præmissis, ex quibus legitime inferitur consequens, etiam si ex diuersione animæ, vel nimia attentione ad alia obiecta non elicitur assensus conclusionis; dissensus tamen non poterit elici. Exempli gratia: habeo ego hos assensus, *omnis homo est animal, Petrus est homo* etiam si non eliciam, *ergo Petrus est animal*, tamen cum his præmissis non potero iudicare Petrum non esse animal: ergo hic assensus, *Petrus non est animal*, habet oppositionem cum his duobus; *omnis homo est animal, Petrus est homo*, sumptis indiuisibiliter, quam non habet cum aliquo eorum seorsim sumpto, cum quo, alio secluso, poterit componi: ergo incompossibilitas actuum nascitur ex alio capite distincto à formali incompossibilitate, quam habeant per modū contrarietatis assensus, & dissensus in eodem subiecto, & de eodem obiecto, cum plures actus, etiam de diuersis obiectis saltem inadquatis, & longè diuerso modo significatis incompossibilitatem habeant.

Deinde intellectus non potest per eum indiuisibilem actum assentiri, & dissentiri: sed repugnantia huius actus non potest oriri ex incompossibilitate formali, quia secluso omni alio actu, hic repugnat saltem naturaliter, & resistentia formalis essentialiter dicit duplicem contrariam formam: ergo ex alio capite oritur repugnantia, propter quam intellectus non valeat simul assentire, & dissentire eidem obiecto; repugnantia enim formalis non potest inueniri in simplici actu, qui esset simul assensus, & dissensus, neque talis actus ex illa repugnantia impossibilis est saltem naturaliter, sed ex alio capite.

Sensio incompossibilitatem ex vi cuius assensus, & dissensus de eodem obiecto, sicuti alij actus intellectus, non possunt esse simul adhuc in gradibus remissis prouenire ex modo, quo obiectum repræsentatur intellectui per vnum actum, ex vi cuius anima impotens sit tendere in illud per actum oppositum, non per puram actuum incompossibilitatem, sed quia per actum assensus determinatur, & adducitur potentia, vt non possit, neque à se neque à voluntate determinari ad dissensum, quia obiectum ita proponitur, vt nullam rationem habeat mouendi ad dissensum, & in hoc sensu verum erit, quod docet Suarez vnum actum destruere motum alterius contrarij, hoc est, ita proponere obiectum materiale illius, vt sub nulla ratione valeat intellectus neque per se ipsum, neque per actum voluntatis determinari ad actum oppositum. Pro explicatione huius conclusionis noto; quod etsi verum sit intellectum actu assensus non necessario ferri in obiectum verum, neque actu dissensus in falsum præsuppositiue, hoc est, in obiectum quod supponatur verum, vel falsum, ante ipsum actum: Nō dominus certum esse intellectum non posse ferri actu dissensus in obiectum, quod ex prima apprehensione terminorum verum apparet, siue ex se, sicuti hoc obiectum; *quodlibet est, vel non est*: siue ex suppositione, sicuti hoc obiectum, *omne quod est in hoc instanti, ex suppositione, quod sit, non potest non esse*; quæ obiecta necessariò prædeterminant intellectum, ne dissentiat ab illis, vt nullus, qui illa semel valeat percipere, possit ab illis dissentire, etiam si contingere possit aliquando ex nimia animi attentione illis assensum non præbere, quia illorum dissensus non solum opponitur cum assensu ipsorum, sed cum prima apprehensione terminorum.

Ex his infero, posito assensu circa existentiam Petri, intellectū manere determinatū ex huius assensu vi ad non eliciendū dissensum de eodem obiecto, quia posito assensu intellectui repræsentatur existentia Petri, tanquam actu existens; ergo repræsentatur tanquam quid euidenter falsum

falsum Petrum non existere, tanquam quid impossibile, ex suppositione facta, Petrum non existere, quia ex suppositione, quod Petrus existat, implicat ipsum non existere, & implicat verum esse hoc iudicium, *Petrus non existit*: & ex ipsa terminorum apprehensione constat, falsum esse, Petrum non existere supposita existentia Petri: ergo postquam intellectus per assensum supponit Petrum existere, eo ipso, quod illi proponatur negatio existentie, proponitur tanquam euidenter falsa: ergo non poterit iudicare, dari talem negationem, seu Petrum non existere, quod est idem. Confirmatur: ex existentia Petri euidenter infertur non esse negationem illius, seu falsum esse ipsum Petrum non esse; ergo si semel intellectus iudicat Petrum existere, si illi obiciatur negatio ipsius existentie, inferet ex iudicio tendente in existentiam Petri falsum esse Petrum non existere, vel saltem manebit determinatus, quoad specificationem, ne iudicet Petrum non existere: ergo posito hoc iudicio: *Petrus existit*, non poterit habere hoc iudicium, *Petrus non existit*, & pari ratione, posito hoc iudicio, *Petrus non existit*, saltem intellectus erit determinatus ne iudicet Petrum existere, quod falsum esse euidenter infertur ex priori iudicio, & cuius obiectum, ex suppositione facta per iudicium negatiuum de non existentia Petri, implicat.

18 Eadem ratione censeo implicare actus voluntatis ex natura sua efficaces, quibus voluntas dicat, *volo deambulare*, & *nolo deambulare*, quia voluntas non potest ferri efficaciter in obiectum, quod apprehendit ut impossibile; hoc autem quod est deambulare simul, & non deambulare est impossibile: ergo voluntas non potest efficaciter illud appetere. Dices, neutrum horum obiectorum ex se esse impossibile, sed tantum simultatem utriusque: voluntatem autem, etiam si efficaciter intendat ambulare in instanti A, & non ambulare in eodem instanti, non appetere simultatem obiectorum formaliter, sed vnum obiectum per vnum actum, & obiectum aliud per alterum actum. Contra: Simultas formalis nihil aliud est, quam existentia deambulationis in instanti A, & negatio ipsius existentie in eodem instanti, sed hoc totum amaret voluntas per illos duos actus: ergo amaret simultatem obiectorum: ergo amaret obiecta impossibilia simul existentia, quae manifestam inuolunt repugnantiam inter se utrumque simul ratione coexistentiae; quodlibet ex suppositione alterius, quia supposita deambulatione implicat negatio eiusdem pro eodem instanti, & supposita negatione, implicat deambulationem immediate & per se.

19 Ex his infero, repugnantiam inter actum, quo voluntas dicit, *volo ambulare*, & inter actum, quo dicat *nolo ambulare*, non solum consistere in actibus secundum se, neque tantum dicere ipsos actus per suasmet entitates precise repugnantes, sed connotare, seu dicere tanquam rationem formaliter spectantem ad impossibilitatem, actum iudicii, quo voluntati proponitur repugnantia obiectorum, & impossibilitas obiecti vnius actus ex suppositione obiecti alterius actus. Hoc iudicium maxime spectare ad impossibilitatem actuum patet in aliis pluribus actibus circa obiecta impossibilia, saepe enim quis efficaciter intendit obiecta inter se repugnantia, quia illorum impossibilitatem nondum cognouerit, & hac cognita statim cadit ab altera intentione, quin possit illo superueniente iudicio in utraque persistere.

20 Infero similiter posse voluntatem amare obiecta, quantumvis impossibilia, dummodo ab intellectu non proponantur ut impossibilia inter se, neque ut repugnans illorum aliquod, quia tota repugnantia, ut dictum est, oritur ex repugnantia obiectorum. Vnde si fieri posset, ut intellectus apprehenderet haec obiecta, ambulare, & non ambulare, non apprehensa illorum impossibilitate, posset voluntas simul intendere efficaciter quatenus est ex se ambulare, & non ambulare, saltem per actus voluntatis remissos, quia impossibilitas, per quam hi actus indiuisibiliter opponitur, consistit in impossibilitate obiectorum voluntati proposita. Idem dico de actibus assensus, & dissensus in intellectu, quia si idem obiectum possit apprehendi ut existens, & non existens absque euidenti implicatione, vel si posset obiectum iudicari existens, quin negatio existentie euidenter appareret ut falsa, posset intellectus assentire, & dissentire eidem obiecto, sicuti assentitur saepe aliis obiectis in se contradictionem habentibus, quando illorum contradictio laet intellectum; quia

tamen nunquam possunt homini sane mentis haec obiecta sine contradictione apparere, nullus potest assensum, & dissensum habere de aliquo obiecto, & simul ipsius existentiam & negationem ipsius intendere. Quod si contingeret, saltem apprehensa falsitate, simul assentire, & dissentire eidem obiecto, simulque habitum, & illius negationem efficaciter intendere. Neque ad hoc debent dissentire illi, qui affirmant adhuc de potentia Dei absoluta non posse in eodem subiecto assensum, & dissensum repetiri, illorum enim fundamentum est alterum obiectum necessario apprehendi tanquam falsum, cui non potest assensus praestari: ergo si ita non apprehenderetur, deficeret fundamentum repugnantiae inter hos actus: ergo possent eandem potentiam efficere.

Explicata fundamento repugnantiae, pronuncio, de potentia absoluta recte posse componi assensum, & dissensum, amorem & odium in eodem subiecto. Utrumque probante solutione argumentorum, quas supra praestiti, quae in his questionibus, in quibus de potentia Dei absoluta differatur, sunt semper sententiae affirmantis potissimum fundamentum.

Secundo positum sententiam probo. Ratio, propter quam repugnat assensus posito dissensui, est, quia ex vi assensus proponitur tanquam falsum obiectum dissensus, quae propositio impedit ne intellectus se determinet ad assensum praestandum, non ex defectu virtutis ex parte intellectus, neque ex defectu obiecti: sed etiam intellectus non se determinet ad praestandum assensum, neque determinetur a voluntate, poterit neque illud determinare, ut necessarii praestet assensum, non erit impedimentum respectu dei, determinantis intellectum, quia id, quod impedit intellectum, ne ipse se determinet per obiectum, neque voluntas possit illud determinare, non impedit ne Deus intellectum determinet ad tale assensum, quia determinatione posita a Deo supra existentiam, vel etiam contra existentiam intellectus, & obiecti propositi recte poterit esse dissensus, qui tantum repugnabat ex eo, quod nulla causa secunda poterat determinare productionem illius. Dixi saepe intellectum non posse se determinare, & explanationis gratia nuper addidi non posse determinare se per obiectum, quia determinatio nunquam prouenit ab intellectu, cum non sit potentia libera, neque independens ab aliis principiis ad operandum, sed ab obiecti propositione, & speciebus quae saepe intellectum determinant ad assensum independentem a voluntate, & tunc dico intellectum se determinare, quia non determinatur per aliam potentiam imperantem, sed per principia ad ipsum intellectum.

Eandem rationem confirmo, & explicio in actibus voluntatis; ideo non possum intendere simul ambulare & non ambulare, quia obiecta proponuntur ut impossibilia, & voluntas in obiectum apprehensum ut impossibile ferri nequit, etiam si illud ut possibile apprehensum sponte feratur: ergo tota ratio, propter quam voluntas non potest ferri efficaciter in deambulationem, & negationem eiusdem est ex defectu propositionis attrahentis ad hos actus, & ex propositione retrahente: sed defectus propositionis potest suppleri a Deo, ut probabo Contr. 8. Punct. 7. ubi dicam voluntatem posse ferri in incognitum, & Deus potest voluntatem praedeterminare ad actum, a quo retrahit propositio: ergo potest suppleri a Deo defectus conditionis, & fieri contra impedimentum, quod habet voluntas, ne simul intendat ambulare, & non ambulare: ergo poterit fieri a Deo, ut simul intendat actibus ex se efficacibus obiecta contradictoria, seu idem obiectum actu amoris, & odij.

Totam sententiam confirmo ratione, quae videtur P. Suarez supra ad probandum posse esse simul gratiam, & peccatum in eodem subiecto. Deus potest modo concurrere medio intellectu ad actum assensus, independentem ab aliis causis determinantibus productionem assensus, ut faterentur omnes; sed posito hoc concursu nihil est, quod obliget Deum ad subtrahendum concursum, quo conseruabat dissensum a me elicitum: ergo poterit utrumque conseruare. Probo minores, quantumvis assensus determinatus a Deo, siue per impossibilitatem cum dissensu, siue per modum, quo proponitur ut falsum obiectum dissensus, exigat subtractionem concursus, quo Deus dissensum conseruabat, poterit

poterit Deus illi violentiam inferre, quia exigentia creaturæ non ita determinat Creatorem, vt non possit contra illam operari: ergo poterit conseruare vtriusque concursu etiam dependenter ab intellectu, quia conseruatio vtriusque non repugnat ex defectu virtutis intellectus, sed ex impossibilitate actuum inter se, vel ex modo, quo proponitur ex vi vnus actus alterius obiectum vt omnino falsum: idem dico de actu amoris, & odij.

25 Hanc sententiam docent nonnulli ex D. Thoma quæst. 26. de Veritate, art. 10. teste Suariorum supra, vbi illos impugnatur asserentes, posse poni in eodem subiecto duas qualitates contrarias, etiam vitales, si vna per se, & alia per accidens, hoc est, determinata à causa extrinseca, inquit, quorum sententia, ab ea quam tradidi, in nullo discrepat, quia non ego assero, posse animam habere amorem, & odium, assensum & dissensum determinatum à se, sed à Deo, qui concurret independentem à determinatione animæ, saltè ad alterum contrariorum actum producendum. Constat etiam hos Doctores tradidisse sententiam, quam contra illos adducit Suarez dict. sect. 3.

26 Obiicies: Assensus & disensus, amor & odium, siue ab hac, siue ab illa causa procedant, habent eandem impossibilitatem: ergo si non possunt coniungi procedentes ab anima se determinante ad tales actus, ergo neque poterunt coniungi determinata alterius, vel vtriusque existentia à Deo, vel ab alia extrinseca causa. n. esp. impossibilitatem, quam habet actus per suasmet entitates intrinsecas, semper fore eandem à quacunque causa determinante producantur; impossibilitatem verò, quam habent ex defectu causæ non potentis se ad vtrumque determinare non reperiri respectu omnium causarum, quia etiam intellectus non valeat per se ipsum, neque per alia principia creata se determinare ad assensum, & dissensum simul producendum, potest Deus hanc determinationem intellectui præbere per concursum prælitum à Deo independentem ab exigentia intellectus, & cuiuscumque principij creati talem concursum exigentis.

PUNCTUM IV.

Quid sit intuitiva cognitio, & quomodo ab abstractiua differat?

1 Bene notat P. Vasquez 1. part. dist. 134. quæstionem hanc multum habere de nomine, & cerè aliquos legi, apud quos tota de nomine reperitur, quia ob diuersorum nominum confusionem & diuersarum acceptionum eiusdem nominis, quid de re in hac quæstione non appareat. Ego qua potero distinctione, & claritate rem componam.

§. I.

Aliorum placita impugnata.

2 Sentiunt multi intuitiuam cognitionem dici illam, quæ attingit omnes formalitates obiecti nulla præfusione facta inter ea, quæ realiter sunt idem. Ita P. Vasquez 1. part. dist. 50. n. 12. & disput. 48. n. 2. Suar. lib. 2. de attributis, cap. 22. Huic opinioni aduersantur omnes, qui asserunt cognitionem intuitiuam, & per proprias species posse ferri in vnam formalitatem obiecti, & non in aliam; in quorum numero sunt P. Granados tract. 5. de visione, & 7. sect. 1. P. Alarcon 2. tract. de visione, c. 2. & apud hos Paludan, Antonianus, Sotus, Basilis, & Ouandus.

3 Desumunt Doctores relati pro prima sententia, nomen intuitionis, quatenus significans quid oppositum præfioni; & cognitionem intuitiuam appellant illam, quæ præfusiua non est. In hac acceptione intuitiuæ cognitionis quis negare potest visionem intuitiuam futuram tantum illam, quæ non præfunderet inter ipsa prædicata? Verumtamen visionem intuitiuam non esse assumentes secundum hanc significationem, neque in hoc sensu posse desumi sic proba. Cognitio intuitiua secundum hanc sententiam vel est illa, quæ non præfincit neque ex parte actus, neque ex parte obiecti, vel quæ ex parte obiecti tantum non præfincit: & similiter cognitio abstractiua intuitiuæ opposita vel est illa, quæ præfincit ex parte obiecti, vel quæ tantum præfincit ex parte actus. Si dicatur cognitio intuitiuam esse illam, quæ non præfincit ex parte obiecti, etiam ex parte actus præfincit, cognitiones omnes erunt intuitiuæ, quia nulla potest esse cognitio terminata

Francisc. de Quiedo Philosoph. Tom. II.

ta ad obiectum reale præfusiua ex parte obiecti, vt latè probabo in Metaphysic. Si dicatur cognitionem intuitiuam esse illam, quæ neque ex parte actus, neque ex parte obiecti præfincit, tantum comprehensiua cognitio erit intuitiua cognitio coloris, quæ capio ex sensationibus circa ipsum colorem actu existentem, & mittentem proprias species suam: neque ipsa externa oculorum sensatio esset intuitiua, quia licet ex parte obiecti præfusiua non esset, & totum colorè attingunt visio externa, & interna cognitio; non tamè ita expressè, vt valeat discernere circa formalitatem relationis transcendentalis, neque distinguere colorem illum habentem relationem transcendentalem ab alio qui illam non habet, siue reali, siue ficti: imò ipsa visio intuitiua Dei, quæ gaudent Beati, etiam totum Deum attingat formaliter, vt est in se realiter, & ex parte obiecti attingat quicquid est in obiecto, non tamè ex vi illius ita clarè cognoscitur obiectum, vt pateat beato ex vi visionis beatificæ formalitates decretorum liberorum, quæ sunt in Deo, neque ex vi visionis beatificæ valet beatus distinguere inter Deum habentem ab æterno, decretum producendi Petri, & inter ipsum Deum quatenus potuit esse ab æterno idè secundum entitatem sine decreto ad quod liberè se ab æterno de facto determinauit.

4 Dicunt alij cognitionem intuitiuam esse illam, quæ fertur in rem ipsam vt actu existentem, & vt præfens non solum obiectiue, sed etiam physice, ita vt si de facto non existat obiectum, eo modo, quo repræfentatur per illam, visio illa, seu cognitio intuitiua non sit, sed abstractiua. Ita Suar. 1. 3. de anima c. 12. n. 5. vbi asserit sensationem factam per speciem propriam obiecti miraculosè productam à Deo, quæ sentitur, vt existens, & præfens obiectum, esse abstractiuam, quia est obiecti actu non existentis. Ex hac sententia rectè explicari nequit ratio intrinseca visionis intuitiuæ, & abstractiuæ, quia eadem intrinseca visio potest esse abstractiua, & intuitiua in hac acceptione: visio enim, quæ modò habeo circa colorem actu existentem & approximatam meæ potentia, potest conseruari à Deo supernaturaliter sine præfentia obiecti: ergo ratio intuitionis, quam tribuimus visioni æternæ, & negamus cognitioni quam ego habeo circa existentiam Angeli, non consistit in ipsa obiecti præfentia, aliquid enim habent hi actus independentes à præfentia obiecti, per quod visio externa obiecti, & cognitio orta ex hac dicantur intuitiuæ, quod non habet cognitio Angeli, quæ abstractiua dicitur, adhuc præfente obiecto: de hoc inquiri quidnam sit, ad quod omnino impertinens est præfentia obiecti, quod est intrinsecum actui vitali, in qua ratio intuitionis consistit.

5 Secundò proba præfentiam obiecti, neque adhuc inadæquatè pertinere ad rationem intuitionis. Visio, quam Deus sine specie impressa intermedià immediatam per se ipsum produceret, dependeret à potentia, & à Deo tanquam à principio adæquato, esset intuitiua si obiectum ita existeret, sicuti repræfentatur per visionem, sed eodem omnino modo esset intuitiua absente obiecto: ergo præfentia obiecti nullo modo pertinet adhuc inadæquatè, imò neque exigentia talis præfentia ad rationem intuitiuæ. Probo minorem: existentia illius obiecti omnino per accidens se habet respectu talis visionis, quæ nullo modo illam exigit, vt probaui Controuersia 4. Puncto quarto: ergo non potest illa visio constitui intuitiua per exigentiam præfentia obiecti, quam non habet, neque per ipsam præfentiam obiecti, quæ impertinenter se habet respectu illius, licet enim fieri posset intuitionem actualem importare aliquid extrinsecum cognitioni, intolerabile est dici rationem intuitionis ita extrinsecam, & contingentem esse operationi, quæ intuitiua denominatur, vt saltem in actu primo talis operatio non exigit id, per quod constituitur actu intuitiua.

6 Dicunt multi visionem intuitiuam esse illam, quæ obiectum attingit per species proprias illius, & abstractiuam, quæ producitur per species alienas, & non proprias illius obiecti repræfentati. Ita tenent P. Granados, & Alarc. relati supra, & alij apud istos; & est communis opinio inter Doctores. Propius ad veritatem accedit hæc opinio, illa tamen non omnino apprehendit. Admitto cognitionem omnem per species proprias esse intuitiuam, & do cognitionem factam per species alienas esse abstractiuam, & proba non rectè, neque adæquatè explicari rationem intuitionis, & abstractionis per ordinem ad proprias & alienas obiecti species. Omnis cognitio adæquatè diuiditur in